

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 **a) Choose the correct alternative (Any-8)** 08

1. Among the States in India _____ has the lowest gender ratio.
(Kerala / Maharashtra / Haryana)
2. The term _____ is used for a society which has more than one significant language groups.
(Multi-lingual society / Multi- cultural / Multi - ethnic)
3. Raja Ram Mohan Roy organized a movement to oppose the practice of _____ .
(Sati / dowry / polygamy)
4. _____ is defect due to extra chromosome.
(Cretinism/ Microcephalus / Down's syndrome)
5. _____ refers to loyalty of people to a particular area within a state or country, usually characterized by common culture and language or historical and social background.
(Regionalism / Secularism/ Casteism)
6. Anti-Hindi agitations took place in _____ India.
(northern / southern / western)
7. Indian society is.....in nature.
(Tribal / pluralistic / rural)
8. consists of developing detachment from materialistic things of the world.
(Nivrtti Marg / Dharma / Pravrtti Marg)
9. In _____ there is far – sightedness but not short – sightedness . 07
(Hypermetropia / Myopia / Onomatopoeia)
10. _____ is a belief or an ideology of a social, political or a religion group that their religious and practices are superior to those of another group.
(Communalism / Casteism / Secularism)

B. State whether the following statements are True or False (Any-7)

1. Sikhism is India's fourth-largest religion.

2. The state of Goa has the lowest proportion of urban population.
3. Dyslexia is an example of a Specific Learning Disability.
4. Denial of share in property is a form of psychological violence.
5. Secularism is a belief or an ideology of a social, political or a religion group that their religious and practices are superior to those of another group.
6. The Belgaum Border dispute is a dispute involving the Indian States of Karnataka and Maharashtra.
7. In India Kerala state has lowest literacy rate
8. Animism is belief in the spirit of the dead.
9. Article 17 of the Indian Constitution states that untouchability is abolished and its practice in any form is forbidden.
10. Regionalism refers to the attachment towards one's own region.

Q.2 a) Discuss the pluralistic nature of Indian society. 15

OR

b) What is gender ratio? Explain the factors responsible for declining gender ratio in India.

Q.3 a) What is inter-group conflict? What is the impact of inter-group conflicts on Indian society? 15

OR

b) Define "Communalism". Discuss the causes of communal conflicts in India.

Q.4 a) Explain the regional variation in India according to rural and urban characteristics 15

OR

b) Explain the various issues relating to mentally challenged persons.

Q.5 a) Explain the problems of regionalism. 15

OR

b) Write short notes on (Any-3)

1. Characteristics of tribal areas of India.
2. Portrayal of women in the media.
3. Causes of linguistic conflicts
4. Caste-wise population of India
5. Domestic violence

[वेळ: ३ तास]

[गुण: 75]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१

अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही-८)

08

१ भारतातील राज्यां पैकी सर्वात कमी लिंग गुणोत्तर _____ ह्या राज्यात आहे.

(केरळ, महाराष्ट्र, हरियाणा)

२. _____ हा शब्द ज्या समाजामध्ये एका पेक्षा जास्त भाषांचे गट आहेत अशा समाजासाठी वापरला जातो.

(बहु-भाषिक समाज / बहु-सांस्कृतिक / बहु-वांशिक)

३. राजा राम मोहन रॉय यांनी _____ च्या प्रथेला विरोध करण्यासाठी एक चळवळ आयोजित केली.

(सती / हुंडा / बहुपत्नीत्व)

४. _____ हा अतिरिक्त गुणसूत्रामुळे दोष आहे.

(क्रेटिनिझम / मायक्रोसेफलस / डाउन सिंड्रोम)

५. _____ म्हणजे एखाद्या राज्य किंवा देशातील विशिष्ट क्षेत्रावरील लोकांची निष्ठा, सामान्यतः समान संस्कृती आणि भाषा किंवा ऐतिहासिक आणि सामाजिक पार्श्वभूमी द्वारे वैशिष्ट्यीकृत.

(प्रादेशिकता / धर्मनिरपेक्षता / जातीयवाद)

६. _____ भारतात हिंदी विरोधी आंदोलने झाली.

(उत्तर/दक्षिण/ पश्चिम)

७. भारतीय समाजाचे स्वरूप _____ आहे.

(आदिवासी / बहुलतावादी / ग्रामीण)

८. _____ स्वीकारल्यामुळे जगातील भौतिकवादी गोष्टींपासून लांब जाण्याचा समावेश आहे.

07

(निवृत्ती मार्ग / धर्म/ प्रगती मार्ग)

९. _____ मध्ये लांबचे दिसते परंतु जवळचे दिसत नाही.

(हायपरमेट्रोपिया / मायोपिया / ओनोमाटोपिया)

१०. _____ ही सामाजिक, राजकीय किंवा धर्मगटाची एक श्रद्धा किंवा एक विचारधारा आहे की त्यांचा धर्म आणि आचरण/प्रथा इतर गटांपेक्षा श्रेष्ठ आहेत.

(जमातवाद / जातीयवाद / धर्मनिरपेक्षता)

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत ते सांगा (कोणतेही-७)

१. शीख धर्म हा भारतातील चौथ्या क्रमांकाचा धर्म आहे.
२. शहरी लोकसंख्येचे प्रमाण गोवा ह्या राज्यात कमी आहे.
३. वाचन व लेखन करताना येणारी अडचण हे विद्वत्तेतील विकलांगतेचे उदाहरण आहे.
४. मालमत्तेत वाटा नाकारणे हा मानसिक हिंसाचाराचा एक प्रकार आहे.
५. धर्मनिरपेक्षता ही सामाजिक, राजकीय किंवा धार्मिक गटाची एक धारणा किंवा विचारधारा आहे की त्यांच्या धार्मिक प्रथा ह्या दुसऱ्या गटाच्या लोकांपेक्षा श्रेष्ठ आहेत.
६. बेळगाव सीमा वाद हा भारतातील कर्नाटक आणि महाराष्ट्र राज्यांचा वाद आहे.
७. भारतात साक्षरतेचे प्रमाण केरळ ह्या राज्यात सर्वात कमी आहे.
८. मृत माणसाच्या आत्म्यावर विश्वास ठेवणे म्हणजेच अनिमवाद .
९. भारतीय संविधानातील कलम १७ नुसार अस्पृश्यता संपुष्टात आणली गेली आहे तसेच कोणत्याही प्रकारची अस्पृश्यता मानणे निषिद्ध आहे.
१०. प्रादेशिकवाद म्हणजे एखाद्याला स्वतःच्या प्रदेशाबद्दल असलेली आसक्ती होय.

प्र.२ अ) भारतीय समाजाच्या बहुलवादी स्वरूपाची चर्चा करा. 15
किंवा

ब) लिंग गुणोत्तर म्हणजे काय? भारतातील घटत्या लिंग गुणोत्तरासाठी कारणीभूत असलेले घटक स्पष्ट करा.

प्र.३ अ) आंतर-समूह संघर्ष म्हणजे काय? आंतर-समूह संघर्षाचा भारतीय समाजावर काय परिणाम होतो ? 15

किंवा

ब) "जमातवाद" ची व्याख्या करा. भारतातील जातीय संघर्षाच्या कारणांची चर्चा करा.

प्र.४ अ) ग्रामीण आणि शहरी वैशिष्ट्यांनुसार भारतातील प्रादेशिक विविधता स्पष्ट करा. 15
किंवा

ब) मतिमंद व्यक्तींशी संबंधित विविध समस्या समजावून सांगा.

प्र.५ अ) प्रादेशिकतेच्या समस्या स्पष्ट करा. 15

किंवा

ब) टिपा लिहा (कोणत्याही-३)

१. भारतातील आदिवासी भागांची वैशिष्ट्ये.
२. प्रसार माध्यमांमध्ये केले जाणारे महिलांचे चित्रण.
३. भाषिक संघर्षाची कारणे
४. भारतातील जातीनिहाय लोकसंख्या
५. घरगुती हिंसाचार